

HET DAK OP!

Geen ruimte voor een tuin of behoefte aan een extra stukje groen? Ga dan gewoon het dak op. Als de constructie sterk genoeg is, kan elk dak veranderen in een groene oase.

Illustratie Ismay Dotinga | Tekst Emilie Escher

Op het dak van Adriaan en Ineke Helmig ligt een heuse tuin die uitkijkt over heel Haarlem. Door de paars bloeiende verbena heen zie je de Sint Bavokerk. Er vliegen talloze bijen en vlinders rond en af en toe komt er een merel een liedje zingen. Het geluid van de ritselende grassen in de wind overstemt het busverkeer beneden met gemak. De tuin bestaat uit twee weelderig begroeide perken met daartussen een pad naar een zitje dat tegen de wind wordt beschermd door een grote plantenbak. Kleine parasols zorgen voor beschutting tegen de felle zon. De planten staan er opvallend gezond bij door een ingenieus en onzichtbaar waterbuffersysteem van eierdoos-achtige kratten dat in de substraatlaag is verwerkt. Het is een klein paradijs. 'Ik kom hier direct in andere sferen', zegt Ineke. 'Niemand ziet me, ik voel me hier los van de wereld.'

VAN DAKTERRAS NAAR DAKTUIN

Toen Ineke en Adriaan het appartement drie jaar geleden betrokken, was er alleen een lelijk dakterras met twee uitbouwsels bedekt met bitumen. 's Zomers kon je er een ei op bakken, zo heet werd het. De temperatuur in de slaapkamer eronder was niet te harden. Ineke wist dat sedum op het bitumen een prachtige oplossing is tegen stadse hittestress. Het neemt water op waardoor de temperatuur in huis daalt, beschermt het dak tegen uv-straling waardoor het langer meegaat. En het trekt ook nog eens insecten aan. Ze zocht contact met de Amsterdamse Dakdokters, die bitumen-daken de 'teerlongen' van de stad noemen en er hun missie van hebben gemaakt om zoveel mogelijk daken in de stad te vergroenen.

BLOEMETJES EN BIJTJES

Een groen dak ontlast de riolen bij hevige regenval, maakt de stad koeler en biodiverser. Hoe meer plantjes en bloemetjes, hoe meer bijtjes, en dat geldt ook op daktuinen. Ineke had geen idee dat het kon en zij is niet de enige. 'Op bijna elk huis met een plat dak kan wel een tuin worden aangelegd', zegt Friso Klapwijk, directeur

van de Dakdokters. 'Als de dakconstructie maar stevig is, dat is het belangrijkste. Oudere panden hebben voor een daktuin bijna altijd een versterking van de dakconstructie nodig. We voeren dan ook regelmatig operaties uit waarbij we extra draagbalken en constructies aanbrengen. Als er, net als bij Ineke, al een dakterras ligt, kan het met een wat minder ingrijpende operatie.'

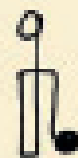
KIJKDAK

Je zou denken dat een daktuin op een betonnen nieuwbouwdak geen probleem is, maar dat is helaas niet per definitie waar. Friso: 'Vaak is het beton op het dak minder zwaar gewapend. Voor wie wel iets moois op zijn dak wil, maar geen ingrijpende operaties bestaat de mogelijkheid om een spetterend 'kijkdak' van allerlei soorten paars en geel sedum gecombineerd met felroze anjers en grassen aan te leggen. Dat ziet er waanzinnig vrolijk uit. Soms is er op zo'n dak zelfs een terrasje mogelijk boven op een pilaar of steunbalk.'

NUTTIGE DINGEN

Omdat steeds meer mensen het belang van groene daken ontdekken, zijn er behalve de Dakdokters allerlei andere partijen die zich aanbieden. Voor wie niet met een beun- ▶

Met paars en geel sedum, grassen en bloemen ziet een dak er meteen heel vrolijk uit. Deze daktuin is ontworpen en aangelegd door de Dakdokters.

haas in zee wil, is het handig om advies in te winnen bij de Stichting Rooftop Revolution. Zij hebben verstand van alle aspecten van dakvergroening en kunnen je heel veel nuttige dingen vertellen. Bijvoorbeeld dat een volwaardige daktuin tweehonderd kilo per vierkante meter moet dragen, terwijl een kijktuin maar veertig kilo nodig heeft. Of dat je, als je een grinddak hebt, net zo goed dat grind kunt vervangen door sedum omdat het net zoveel weegt. Er is kennis over isolerende lagen, constructie-rapporten en waar je subsidie moet aanvragen. De meeste grote steden (behalve Haarlem) geven subsidie voor de aanleg van een groen dak. De stichting heeft een handige gratis folder, maar geeft ook advies op maat en je kunt er offertes van verschillende leveranciers tegelijkertijd aanvragen. Die laatste service is niet gratis.

KOEIEN OP HET DAK

Directeur Jan Henk Tigelaar is van huis uit planoloog en het is zijn droom om alle vierkante platte daken in Nederland te vergroenen. Op de site maakt hij al een goed begin met een luchtfoto van Amsterdam die is bewerkt met louter groene daken waar zelfs koeien op lopen. Een utopie voorlopig, want slechts een fractie van de Nederlandse daken is vergroend. En vanaf de grond kunnen we ze niet zien liggen. Wat wel kan: een inspiratiebezoek aan daktuinen die openbaar zijn. De prachtige moestuin op het dak van het Court Garden Hotel in Den Haag. Of de daktuin vol planten op de Hogeschool van Amsterdam, waar ook zonnepanelen liggen. Jonge wetenschappers onderzoeken er de temperatuur en houden bij welke insecten er rondvliegen. Een aanrader is de Rotterdamse dakentour van Inside Rotterdam en DakenDiva Esther Wienese, die ook *Het Rotterdamse Dakenboek* schreef. De tour leidt onder meer naar de DakAkker op het Schieblock, waar zelfs fruitbomen groeien, de Hofbogen, het langste dak van Nederland, en vele andere daken waar je niet zo snel komt.

MOESTUIN

Kunstenaar Desiree de Baar liet zich door de DakAkker inspireren. Omdat ze warme herinneringen koestert aan de Zeeuwse moestuin van haar grootouders droomde ze haar leven lang van een moestuin. Op de DakAkker op het Schieblock zag ze dat ze die droom kon

verwezenlijken op haar eigen (al stevige) dak. Ze maakte zelf een ontwerp met simpele bedden en schakelde Binder Groenprojecten in voor de aanleg. 'Het enige dat het niet doet is sla', zegt ze. 'Dat is te kwetsbaar, ondanks de bramenstruiken aan de reling die wind vangen. Maar boontjes, tomaten, snijbiet, palmkool, aardbeien, bietjes en bessen doen het allemaal wel. De vogels eten ook vrolijk mee. Zo'n moestuin op het dak is voor hen een soort presenteerblaadje.' Maar het maakt Desiree niet uit omdat de tuin, die ook bezaaid is met vrolijke bloemen, vooral gelukkig maakt. Ze werkt als studentcoach door corona aan huis, en als ze af en toe een moeilijk gesprek heeft, is het heerlijk om daarna het dak op te gaan. 'Ik trek mijn klompen aan en ga tuinieren. Dat geeft energie en relativeert alles.' **R**

MEER WETEN?

dakdokters.nl – aanleg daktuinen
binder.nl – groenprojecten
rooftoprevolution.nl – website van de Stichting Rooftop Revolution
hotelcourtgarden.nl – ecologisch hotel in Den Haag met een moestuin op het dak
hvana.nl – de daktuin van Hogeschool van Amsterdam
dakakker.nl – de stadsboerderij op het dak van Schieblock in Rotterdam
insiderotterdam.nl – organiseert onder meer Rotterdamse dakentours
hofbogen.nl – het langste dak van Nederland

Het Rotterdamse Dakenboek, € 40.
nai010.com

Het is ook mogelijk om een moestuin aan te leggen op het dak.

Foto moestuin: Annette O'Brien / Foto snijbiet: Amelia Stammix